

jistě dobrý, výsledek už ne. Dnes se již mluví o „inflaci dresů“, která trvale sráží i subjektivní hodnotu tohoto oblíbeného kusu látky. Samozřejmě i v tomto případě jde v první řadě o růst a výnosy. Nejdražší dresy určené fanouškům se dnes prodávají za více než 150 eur, přičemž výrobní náklady zřídka přesahují 5 až 10 eur. Oddělení propagačního zboží jsou doslova zlatými doly. Abychom uvedli alespoň jeden příklad: dres Cristiana Ronalda se během prvních dvanácti hodin po jeho návratu do *Manchesteru United* (2021) prodal ve více než 300 000 kopií a jen za tuto krátkou dobu prý klubu na tržbách přinesl téměř 40 milionů eur.¹⁴¹ Ronaldův roční plat přitom činil 29 milionů eur.¹⁴² Pak samozřejmě mnoho prostoru pro kalkulace emisí CO₂ nezbyvá.

CO MŮŽEME UDĚLAT

Existují však i pozitivní příklady, byť se prozatím jedná jen o světové výjimky – proaktivně vystupující organizace nebo sportovkyně a sportovci, kteří ukazují, co je potřeba udělat pro to, aby byl sport šetrnější ke klimatu, aniž by tím zároveň utrpěla samotná kvalita sportovního výkonu. Dokonce i ve fotbale.

Nejen tam se *Forest Green Rovers* etablovali jako průkopníci udržitelnějšího profesionálního sportu. Tento anglický třetiligový klub, který vlastní Dale Vince, prominentní ochránce životního prostředí a podnikatel v oblasti zelené energie, upoutal pozornost řadou opatření. K provozu svého stadionu *The New Lawn* například používá výlučně obnovitelnou energii z větrných a solárních zdrojů. Již od roku 2015 se kromě toho na stadionu nabízí pouze veganské jídlo – jako vyjádření postoje proti dopadům produkce masa a mléka na životní prostředí. Nikoho tak nemůže překvapit, že se na hrudi hráčů *Rovers* vyjímá logo známého výrobce ovesného mléka. Údržba hrací plochy se provádí s použitím robotických sekaček nabíjených sluneční

energií a speciálního systému úpravy vody využívajícího nejen dešťovou vodu, ale i odpadní vodu z toalet. U stadionu vyrostla řada nabíjecích stanic pro elektromobily, v týmových dresech se část polyesteru nahradila rostlinnými vlákny a komplexní opatření přijatá v oblasti opakovaného použití a recyklace zdrojů přispívají k dosažení klubového cíle „Zero Waste“ (nulové odpady). Zájemci si navíc mohou na webových stránkách klubu prohlédnout detailní kalkulaci CO₂ s vysvětlením, jak autoři výpočtu došli k naposledy naměřeným 73 tunám CO₂ vyprodukovaným za rok a které položky představují největší problém. Dobře ukazuje, že se přechodem na obnovitelné zdroje elektřiny ušetřila téměř polovina emisí vyprodukovaných v sezóně 2018/2019. Zároveň je z ní dobře patrné, jak významnou zátěží je cestování po vlastní ose, protože vysvětluje asi dvě třetiny emisí CO₂. Největším projektem *Rovers* je však nový stadion *Eco Park*, navržený slavným projektovým studiem *Zaha Hadid Architects*. Jedná se o první moderní fotbalový stadion na světě postavený převážně ze dřeva.¹⁴³

Opatření *Forest Green Rovers* pochopitelně můžeme podrobit kritickému zkoumání: Jak ekologické jsou ve skutečnosti dresy na bázi biologických materiálů, k čemu je dobré vykazovat vlastní uhlíkovou stopu bez započítání chování fanoušků a je ona klimatická neutralita, kterou se klub pyšní, skutečná? I když vysázení několika stromů údajně vykompenzuje vypočítané emise, existence klubu v důsledku klimatu poškozuje. – Tak to je. Na druhou stranu, *Forest Green Rovers* odvádějí důležitou průkopnickou práci: Nejenže vzdělávají ostatní a nastolují téma ochrany klimatu v jinak marnotratném odvětví, ale také ostatním ukazují, že to jde i lépe, než čeho jsme svědky v Bundeslize či jiných špičkových soutěžích. Ukazují, že měření vlastní uhlíkové stopy je nesmírně důležité k tomu, abychom pochopili, jak ji nejlépe snížit. Dokazují také, že fanoušci stadion hned nepodpálí, když si mohou koupit jen bezmasou klobásu. Na německých

stadionech se za jednu bundesligovou sezónu spořádá odhadem přes 3 miliony klobás. Navzdory stávající nabídce vegetariánského občerstvení zatím v Německu neexistuje ani jeden jediný veganský profesionální klub.

Povědomí o této problematice podle všeho roste rychleji v masovém (amatérském) sportu než v tom profesionálním. Svědčí o tom iniciativy jako *N!-Charta Sport* – dobrovolně přijatý závazek k větší udržitelnosti. Vypracovalo ji Ministerstvo pro životní prostředí, klima a energetiku spolkové země Bádensko-Württembersko společně s regionálním zemským sportovním svazem a zúčastněnými odbornými sportovními svazy a kluby. Jedná se o srozumitelnou příručku pro sportovní kluby a svazy, která jim pomůže se zavedením efektivního řízení udržitelnosti. Kromě workshopů a akcí poskytují organizátoři rozsáhlé doprovodné materiály. Ty nabízejí nejen teoretickou podporu, jako jsou podklady pro školení nebo hlavní zásady, ale popisují i procesní fáze s praktickými opatřeními, například v takových oblastech, jakými jsou mobilita nebo upcyklace.¹⁴⁴

*Zemský sportovní svaz v Berlíně se zasazuje o férový obchod se sportovním zbožím a nedávno dokonce začal udělovat pečeť Udržitelný klub. Jestliže to sportovní kluby myslí se svou cestou směrem k udržitelnosti vážně, mohou se řídit příslušnou metodickou příručkou a následně absolvovat standardizované prověření, které jejich aktivity certifikuje.*¹⁴⁵ Takové známky kvality v budoucnu nabudou na významu, protože zejména větší sponzoři budou – například kvůli novým směrnici ESG – nuceni spolupracovat výhradně s partnery, kteří splňují určité sociální a ekologické standardy.

Organizace spojených národů (OSN) vypracovala *Akční rámeček pro oblast klimatu ve sportu*, aby přiměla velké sportovní organizace k odpovědnosti a formulovala konkrétní požadavky. Ten se primárně zaměřuje na stanovení ambiciózních cílů pro snížení emisí skleníkových plynů, dosažení čistých nulových emisí do roku 2040

a redukci emisí na polovinu do roku 2030. Signatáři této iniciativy patří ke špičce mezinárodního vrcholového sportu: Organizace jako *Mezinárodní olympijský výbor* (MOV) nebo FIFA, soutěže jako *Premier League* nebo dokonce házenkářská Bundesliga, týmy jako *FC Liverpool*, *New York Yankees* nebo *Werder Brémy*, ale i stadiony jako *MetLife Stadium* nebo mediální domy jako *Sky Sports*. Iniciativa se nesoustředí pouze na přímé dopady sportovních aktivit na životní prostředí, zavazuje totiž organizace k tomu, aby skrze svůj vliv motivovaly fanoušky a celé komunity k ekologicky uvědomělému chování. Tímto způsobem se má nastartovat kolektivní nasazení směrem k udržitelnosti a environmentální odpovědnosti ve sportu.¹⁴⁶ Takový rámeček se může zdát v mnoha ohledech až příliš vágní. Bude se MOV nakonec chlubit svou novou solární střechou a opomene přitom zmínit emise vyprodukované Letními olympijskými hrami 2028 v Los Angeles chlazenými tisícovkami klimatizačních jednotek? Bude saúdskoarabský golfový svaz vydávat zavlažování pouštních ploch vyžadující ohromné množství vody za opatření šetrné k životnímu prostředí? Možná. *Akční rámeček pro oblast klimatu ve sportu* je však spojen s přijetím určitého závazku a vyžaduje určitou míru transparentnosti, která přiměje všechny zúčastněné organizace zaujmout jasný postoj. A těch, kteří nepodepíší, se bude možné ptát: „FC Bayern, proč ne?“

Podobným projektem je *Green Sports Alliance*. V tomto případě se jedná o zájmové sdružení aktivní především v USA, ale i v Kanadě nebo Japonsku. Mezi jeho členy patří v první řadě velké severoamerické profesionální ligy NFL, NBA, MLB, NHL a MLS a, podobně jako u iniciativy OSN, také týmy, média a stadiony. Namísto stanovování závazných cílů pro emise skleníkových plynů jsou však v centru pozornosti akce, workshopy a různé

Navzdory stávající nabídce vegetariánského občerstvení zatím v Německu neexistuje ani jeden jediný veganský profesionální klub.
